

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Galeoti Martii Narniensis De Homine Libri Dvo

Galeottus <Martius>

Basileae, 1517

Cerebrvm

urn:nbn:de:hbz:466:1-31834

GALEOTTI
MARTII NARNIENSIS, DE HOMINE
LIBER SECVNDVS. AD IOAN
NEM ARCHIEPISCOPVM
STRIGONIENSEM.

EXTERIOREM hominem libro
superiori R. Pater. satis superq;
descripsimus, secundum animi
nostri propositum. Nunc id ag
grediemur quod in pollicitis fue
rat, nam de interiore loquemur,
eo ordine, quo ab initio ceppi
mus. A capite enim cum extero
ra narrauimus, nobis fuit initiū.

& iam cū de interioribus ratiocinabimur, ab his quæ in ca
pitate sunt sumemus exordium.

CEREBRVM

Cerebrū.

ALVA continet Cerebrum, quod in tres par
tes distinguitur. nec illud Lactantiij nos moue
at, quodam libro de opificio ait, his uerbis quia
cerebrum in quo sentiendi ratio est, quous sit
unum, tamen in duas partes membrana intercurrēte discre
tum est. de ea locutus est cerebri distinctione quæ diuersa
iudicatur. Nam pars cerebri posterior quā occipitium conti
net sicior, duriorq; reliquo cerebro est. ideoq; quasi alteri
formæ a Lactantio prætermittitur. Partes anteriores mem
brana

brana quadam uestitæ in medio habet cauernulas quasdam, quas, ut inquit Macrobius, uentres cerebri nostra uocauit antiquitas. & in harum cauernarum angulis, ut tradit phisici, concipiuntur uisa animi. sic enim Græci phantasias uocant. illic imaginatio. illicq; memoria esse perhibetur. licet quidam aliter sentiant. Membrana qua cerebrum uestitur sensum habet, cerebrum uero uim sentiendi nullam continet. hanc membranam partes uestientem, & illam quæ totum inuoluit cerebrum, uocant omentum. Vnde Macrobius, & cerebrum quod tactu sui hominem uel torquet, uel frequenter interimat. non suo sensu, sed uestitus sui, id est omenti hunc importat dolorem. Sed omentum est generale uocabulum ad omnes membranas interiora tegentes, Persius, Cum tibi tot iunicum inflammans omenta liquefcunt. ut latius dicemus inferius. Sed nulli animantium tantum cerebri natura contribuit, habita tamen ratione corporaturæ, sicut homini. Hoc cum palpitat uiuacitatem ingenij indicat. Nã de Zoroaste legimus, qui artes magicas reperit primus, eo die quo genitus est, risisse. & eius cerebrum palpitate ut impositam repelleret manum, futuræ (ut ait Plinius) præfagio scientiæ. Cerebri & uitia & morbi sunt. Vitio cerebri cerebrofos fieri nemo ignorat. Est autem cerebrofos duræ & pertinacis & stultæ ac peruersæ cupiditatis, tam ad hominem quàm ad bruta pertinens, Horatius tertio Sermonum, Donec cerebrofos profilit unus. L. Columella secundo, quod eo tempore satum pecori sit noxium, & præcipue bobus quos pabulo suo cerebrofos reddit. Hæc quæ in osus desinunt, nimietatem, ac uitiositatem dicunt,

Ventres cerebri. Visa animi. Phantasia.

Omentum

Cerebrum homini maximum.

Cerebri uitia & morbi. Cerebrofos.

Nomina in osus.

Morosus dicunt, ut demonstrat Morosus. Sed, ut diximus, in cerebro
 In cere- memoria est, quæ est Sapientia mater. Ex ea enim genita
 bro me- Musas Poetæ summa ratione finxerunt. Vnde rectissime
 moria. Afranius de gignenda, comparandaq; sapientia opinatus
 Memori- a sapietia est, nã eam Vfus & Memoria filiam dixit, in uersibus ab
 mater. A. Gellio allegatis.
 Vfus me genuit, mater peperit Memoria,
 Sophiam me uocant Graij. nos sapientiam,
 Mala a ce Ex cerebro mala sunt plurima & periculosissima. hoc est
 rebro. Apoplexia, & Epilepsia quæ in eodem loco, sed nõ hisdem
 fiunt causis, nam utrumq; gignitur cum uentres cerebri fu-
 mosi crassisq; humoribus, opplentur. Sed causa diuersa, ua-
 riaq; signa. Apoplexia siquidem quam latini attonitionem
 Apople- uocant omnem uim, omnesq; corporis & animæ sensus ac
 xia. motus. uno momento recidit. nullis tamen huius mali præ-
 Attoni- cedentibus signis, cum causæ diuersæ sint. Cornelius Celsus
 tio. quarto. Attonitos raro uidemus, quorũ & corpus & mens
 stupet. Fit interdãm ictu fulminis. interdũ morbo, apople-
 Epilepsia xiam hunc morbum Græci appellant, Epilepsiam, quam in
 hisdem cerebri locis fieri diximus ex fumosis, crassisq; uir-
 tiatis humoribus, præcedũt capitis aggrauatio, uertigo oculo-
 rum, & corporis motus, non uoluntarij. Attonitio non nisi
 si fortuita est. hæc autem certo & statuto tempore redit, &
 quæ accidit cum luna, augetur lumine, insinuat sui materiã
 humidam, ut testatur Galenus. humida namq; crescente lu-
 na accipiunt incrementum. quæ uero lumine lunæ deficien-
 te cõtingit sicciorem quidem sed frigidiorẽ sui substantiã
 esse eodem autore didicimus, Epilepsia græce, latine uero
 Comitia- morbo comitalis, qui adeo detestabilis apud antiquos fuit,
 lis morb⁹ ut pet

ut per eum Comitia soluerent. Piaculum enim erat habere

comitia, uiso epilepticò, sic enim ait Q. Serenus.

Est subiti species morbi, cui nomen ab illo est.

Quod fieri nobis suffragia iusta recusant.

Sæpe etiam membris atro languore caducis

Concilium populi labes horrenda diremit.

Et apud ueteres moris erat, in morbum comitiale m spuere.

Plautus in Captiuis, Et isti qui sputatur, morbus interdum

uenit. Proinde tu ab isthoc procul recedas, Et paulopost

idem ait, Et eum morbum esse qui me opus sit, insputarier

ne uerere, multos iste morbus homines macerat, quibus in-

sputari saluti fuit, atq; ips profuit. Plinius nono naturalis hi-

storiae, Quam ob causam, eas damnauere mensæ, simulq;

propter comitiale morbum despui suetum, quæ solæ ani-

mantium sentiunt præter hominem. Suetonius in primo,

Comitali morbo bis inter agendas res correptus est. Qui

morbo afflictatur comitali, Caducus dicitur, ex eo q; cadit.

Et a nonnullis uocatur Lunaticus, hac ratione, quia aucta

uel diminuta luminibus luna, huiusmodi uirum facit. Ad

quod accedere uidetur Q. Serenus, cum de comitali loqui-

tur his uerbis,

Ipse deus memorat dubiæ per tempora lunæ

Conceptum talis quem sæpe ruina profudit.

Sed lunaticus differt re uera a caduco, is enim dicitur qui aut

ab insania uexatur certis lunæ temporibus, aut grauat mor-

bo. Esse autem diuersos ostendit Firmicus quarto Mathe-

seos, inquit enim, Et si luna male fuerit collocata, aut spati-

cos, aut lunaticos, aut caducos facit. Sunt igitur diuersa spa-

ticus, caducus, lunaticus. Nam spaticus is appellatur, qui quasi

o maligno

Caducus
Lunaticus

Lunaticus
proprie.

Spaticus.

maligno spiritu correptus, non potest aliquo in loco consistere, sed subito mouetur. Plinius uigésimo tertio, Nec expauescentibus repente, nec spaticis, aut rursus torpéntibus, nec super somnos genitura effundatur. Cerebri quoq; morbus est lethargus, est em̄ rerum obliuio. Boetius primo de con-

Lethargus solatione, Lethargum patitur communem illularum mentium morbum, sui paulisper oblitus est. Plinius uigésimo tertio, grauedinē enim capitis morbumq; lethargicum patitur. Cerebrum est sedes sapientiæ, propter memoriam, de qua diximus. Vnde antiqui Palladem sapientiæ & armorū deam, de qua Martianus.

Virgo armata decens rerum sapientiā Pallas.

Aries in tutela Palladis. Ex Iouis cerebro ortam summa ratione finxerūt. Non igitur mirum signū arietis quod capiti dominat, in tutela Palladis esse, secundū religionē antiquorū, quæ dijs quoq; signa tribuit. Vnde M. Manilius secundo Astronomicon,

Lanigerum Pallas, Taurum Cytheræa tuetur.

Sternutamenta horū causa. Quod a sententiā Platonis non discrepat, qui cerebrum putauit, animæ nostræ principale habitaculum. Sed Saluator noster in corde esse monstrauit, cum dixit, Beati mundo corde, quoniam ipsi deum uidebunt. Itemq; De corde procedunt cogitationes malæ. Ex cerebro etiam sternutamenta sunt, tunc em̄ accidunt, cum coadunatos humores, fumosq; collectos, ab ipso natura expellit. Et cum ad ipsum a parte exteriori, aut puluis, aut frigidus aer, aut acer odor, aut splendor solis deueniūt, Canales em̄ a naribus ad cerebrū admodum breues, efficiūt, ut hæc oia citissime sentiant. A cerebro ad oculos sunt nerui quidā, quos Græci (ut ait Macrobius) Syzygias uocant. Sed is qui a dextra incipit, tendit ad sin-

Nerui Syzygiæ strum.

strum. Is uero qui a sinistra, tendit ad dextrū oculum, adeo ut secent se ad similitudinē crucis, Vnde οὐβυγίας dictos putant. Coniungunt enim se. & cum in illa cōiunctione uapor fumusue fuerit, diuiditur cernēdi potestas. ut quæ simplicia sint, iudicentur duplicia. Hinc est quod qui quodam morbo grauantur, aut ebrii sunt, duplicata conspiciunt, quæ sola simplicitate consistunt. Vnde Iuuenalis, Videndi ratio.

Cum bibitur concha, cum iam uertigine tectum
Ambulat, & geminis exurgit mensa lucernis.

OS

CEREBRO transitus ad os est. Os interius, superiori & inferiori mandibulis clauditur, sic dicitis, quia mandere est dentibus conficere, licet Vergi. iij. nō ad effectū, sed ad actum retulerit.

Stat sonipes & frena ferox spumantia mandit.

Serenus uero hinc adiectiuum ad effectum retulit.

Purgatur cerebrum mansa radice Piretri.

Testudo & solum oris interioris nuncupatur Palatum. Ho Palatum. rarius secundo Sermonum,

Feruīda quod subtile exurdant uīna palatum.

L. Columella octauo, sed etiam si palatum atq; lingua concolor lanæ est. Palatum autem dictum est, quod dentibus tanq; palis uallatum sit, ita ut palatio facta uideatur. Nam palationes in Columella legimus, Dentes qui palationem uallumq; faciunt, diuersa sortiunt nomina. Nam qui prius apparet apertis labijs, primores uocant, ipsis em morsus faciunt. Pli. vij. naturalis historiae, Nec cibo tantum & alimētis necessarij, quippe uocis sermonisq; regimē primores tenent

o 2 concentu